

קדמת העמק

השפעה על זרעו היסודי כצד של מטה) אלא ה"ק דאחר העיון ופסול
 עם חזיריו ה"ו קבעם הלכה כמותו והיינו ק"ד דא"י במכוח ד' י"א לא היו
 ידם לפרוק קיסוף ועור מלריו תה"י אצל בלא פסול ומקירה רק שקול
 הדעת הארך בטה הביע השאלה לידן בזה לא היו מסקי שמטת חליבה
 דהלכתא ומט"ה לא הוללו להוראה שבה כמה פריטים וח"ל לפמוד על
 החקירה בעומק הדין בשעת משעה ובפ' זקן ממרא כחוב והוא אשר
 ימשה בזון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם חת' חלקך או אל
 האופט' וחזו מוצק מה ש"ך הכהן האורח' ואם הוא ראש סנהדרין היינו
 האופט' אלא ה"פ בין שלא ימאלו סנהדרי גדולה לברר השאלה עפ"י
 חקירה ומכ"מ יורו לפי ראות פנים בלוחה שעה וזו עיקר פמיכות
 שההוראה נכונה על סיפתח דשמיח שהוא בזה"מ וזכות כה"ג העומד
 לשרת בקדושה והאורה נהנה לו רשות ביחוד כדכתיב לארזות חת' ב"י כו'
 או שיה' הדין מחוקר עפ"י כמו של המופלא ובחמתו יכריע הלכה לדורות
 והוא השופט' ולא תקשה עלי מהא דח' בסופה פ' פ"ע וסנהדרין ד' י"ד
 ב' דילוף ראש' דה"ג נקרא שופט מוכתב וצ"ח אל הכהנים הלויים ואל
 האופט' הרי דה"ג פלוג נקרא שופט' ובי' מיייר קרא' ולק"מ דה"י
 דר"א בן עיבך מפרש קרא וצ"ח אל הכהנים הלויים ואל האופט' דמשמע
 דלפי כלם יבא' היינו סנהדרין והמופלא שבהם הוא השופט' וכמו דכל
 הסנהדרין אפי"ז דכשרים מכל השבטים מל"מ מסתמח עיקרם מכהנים
 ולויים ה"ג האופט' שהוא המופלא היה גדול שבחמיו במכמה והוא הכה"ג
 הרי דקראו הכתוב שופט' אבל קרא השני דכתיב והוא אשר ימשה בזון
 כו' אל הכהן העומד לשרת שם חת' חלקך או אל האופט' הרי הכה"ג הוא
 העומד לשרת' ולא שופט' משמע אחר' ויש להסביר עוד דה"ג מפרש
 ואל האופט' הוא המופלא דכתיב להלן אל הכהן העומד כו' או אל האופט'
 שני מיני מופלא כמ"כ' וקרישם נוללו בשם אל האופט' בזה"מ קרא' ושפיר
 הריש דה"ג נקרא ב"כ שופט' ועוד יש לרעה דבספרי פ' בופסיס תיבא אל
 הכהנים הלויים מלוח ב"ד שיהיו בו כהנים ולויים יוכל חס אין בו יהא פסול
 ח"ל ואל השופט' חת"פ ש"ן בו כהנים ולויים כשר' הרי מצטרף כמ"כ דשופט'
 אינו כהן ולא כר"א ב"ן' ובאמת פליגי עלי' סתמח דמתניתין שם :

¶ וכמו במשנה המשק' דמבואר במדרש תרומה פ' ל"ד דמשנה הארון
 גרם לכות בחורה ומט"ה כתיב ועשו ארון אר"י ב"ש' אחר הקב"ה
 יבואו הכל יושקו בלחן כדי שיזכו כולם בחורה ובלללל שבה מיהודה
 זכה לה בחורה ומט"ה כתיב ויפס כלללל חת הארון שפשיחו עם חבירי
 טלה על כולן ואחר שכבר עשה הוא נסתלק מבערות הארון ומסרו ללוים
 המה יטאוהו והעמידוהו על מכונו הבישו לחכמתו הגולה בו ככה
 לדורות שבת יאורה הנה ממוקקים' ושבת לוי בל"מ אחרי הכרעה
 ומורים המשנה הבא לפניהם' ומתקיים לפי השמיים במזמון' ולהורות
 כחכמת הגולה לפשות חבורה וכמו דהלא"כ משבט דן עשה כמה פריטים
 מיוחדים במשק' ככה ה"י בשבט דן מוכריע להלכה ב"מ' וזו שאלת דן
 ידן עמו כאלה שבטי ישראל היינו כיהודה בכה"ח ק' ה' דן ב"מ וזה
 היו מעמיקים ביושר להלכה וכדל' בפסחים ד' ה' הוא דלמך דיני דיני
 אמר ש"מ מן קלתי' וכבר מלינו אמוראים שהיו מיוחדים לבין הלכה
 ב"מ' כמו שמואל ור"ג' וכן בתנאים כמו ב"ן ור' נחן :

¶ וכן ה"י משפט' של שבט יהודה כל הימים בדורו של יהושע שנתחב
 כמה הל"מ החזיר עתהאל ב"ק בפלפלו כדל' בתמורה ד' ט"ז ח' ה'
 והכריע מתוך הפלפול שפ"י ניתן קן הלכה וזימח ד' פ' ח' אר"ל האוכל
 מלב בזה"ל לרין שיכחוב חת השיעור שמה יבא ב"ד אחר וירבה בשיעורין
 כו' אר"י שייעורין ח' הל"מ תיבא נמי הכי שיעורין כו' הל"מ אמרים
 אמורים ש"ד של יעבז' תקנוס' ומקשה והכתיב אלה המלות שאלך בניה
 רשאי לדתך דבר מעשה אלה שכחום וחזרו ויסודו' לפי הגרלה לכאורה
 לא פליגי ר"ל ור"י' וקשה שובא ח"ך אפשר שב"ד אחר ירבה בשיעורין אחר
 שהוא הל"מ' וזו דבש"י ח' בירו' פיהא פ"א ומגיני פ"א דר"ל שייעורין
 הל"מ ר' האשתיא ח' חממים תיקו שייעורין ר' האשתי' כדפתי' דל'
 האוכל לשיעור בזה"ל לרין לרשום עליו חת השיעור שמה יעמוד ב"ד אחר
 וישנה חת השיעורין' הרי דלמ"ד הל"מ חל"כ' אלא ר"ל ור"י פליגי' והיינו
 פלוגתיהו דתמי' דת"ק כר"י' ואמרים ס"ל ב"ד של יעבז' תקנו' והיינו
 כסוגי' דתמורה' שהחזיר בפלפול' ופ"ג שה' מקדס הל"מ' אבל כיון
 שאשכח' וחלוי יבא ב"ד אחר ויכריע עפ"י האמת שפ"י ה"י הל"מ שייעור
 אחר' מיהו לפ"ע הכרת אל ב"ד של יעבז' אמת וקיס' דכן ניתנה הלכה
 וכן בימי שאלו ודוד' ח' בעירובין ד' ל"ג דשאלו לא גלי מסכתא ודוד
 גלי מסכתא' דוד דגלי מסכתא כתיב ב' ירדך יראוי ושמחו' שאלו דלא
 גלי מסכתא כתיב ב' אל כל אשר יפנה ירשיע' והענין דשאלו הבא מבימין
 כתיב ישכן לבטח עליו' וה' בטוח להורות קשבה לפניו לפי ראות עיניו
 בלוחה שעה' ולא נלך להכריע עקב הלכה קבועה לדורות' והיינו לא גלי
 מסכתא' שלא גלה טעמו לחמרים' מש"ה לא הוקבע הרלוותיו לדורות'
 אבל דוד לא היה מורה משקול דפחו כמ"כ לפי חת ד' ומט"ה ה' יגע
 הרבה בפלפול ודבוק חברים כפרש"י שם מהא דמ"ק' וישב בשבת חכמתו
 זה דוד כו' ובתיב ב' ב' בית אלוים נהגך ברגש' וגרס שהורלוותיו הוקבע
 חן ואל יעבור' ולא ופליגי ב"כ מלמחמת ישראל' דכות פלפולה של תורה הוא
 מרוב של ישראל כמבואר במכוח ד' ע' עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים
 מי גרם לרגלינו שיפמדו במלמחמה שערי ירושלים שהיו פוסקים בחורה'
 אבל שאלו שלא עסק בפלפולה ש"ח' מש"ה כתיב במלמחמותיו אל כל

אשר יפנה ירשיע' ולא כתיב הל"מ' והדברים אחרים בחיבורי רמ"י
 ט"ח כמ"ד :

¶ וכשאניע לשלמה המלך' הוסיף בה דבר' דעתהאל ב"ק ודוד לא צ"ח
 למדה זו של פלפול אלא בענין שלא ה"י עדיין הלכה בחורה מוכתב'
 אבל מה שכבר נמנו וגמרו' שוב לא ה"י מ"כ ושמים לב מדוע עמר ק'
 הדין' משא"כ שלמה ע"ה הכריע' ילמו לחקור על כל מה שקיבל כבר'
 ואורה הדרך ח"ך בלא לירי גמירא זו' וזוהו פ' הכתוב' ויחרר ש"י קלחת
 מכם' היינו בקי בקבלות ופסקים מואשר היו לפניו עוד למד דעת חת הפס'
 ח"ך הגיעו לזה הקבלה' וגם הכיר פ"ג במש"ל ד' רשית חכמה קנה חכמה
 ובכל קריין קנה בינה' וכפרש"י דתהלת חכמהך למוד מחמרים' קנה ק'
 שמועה מפי הרב' וחל"כ החכונ' בה משלך להכיל הפסע כו' ויש להסביר
 יחר' דחכמה האורחה דשה וקל' והאורחו ידועה דבר מקובל' לכתוב
 הכתוב דהיאל יכ"ב חכמתח למחמיו' מורה דשה ל"ב לקובש חללה
 לנבער מדעתה ולא ידע לכלכל ידיעתו' ואמר שלמה רשית חכמה האורחה ידועה
 וקבלות' וחל"כ החכונ' בה' וכן הכירו ח"ל ליגמר ח"מ והלך ליסבך'
 והי' כמה שגמר לספור הפסע' ומפרש בקבלת חללה ז' הכותה'
 בשלשה דברים' הינו ח"ן וחקר חקן משלים הרבה' ופי' ח"ן כיווה פ'
 ח"ל פ"ה אוריס לתורה וכמו שהמשיל' [במירובין כ"ל ב'] לקובש חללה
 שאלך לה אוריס כמה להפס' וח"ל לפלפלה חל"מ' בעל כח גדול' משא"כ
 פ"י אוריס הכל משתמין בה' ועוד דבלי אוריס מהה ח"ל לישל ולהסבך'
 משא"כ פ"י אוריס חולין לוחה על היתור' ק' קבלה בלי פס' ח"ל להביע
 לה חל"מ פ"י ח"ש מפי ח"ש' רב מובהק וחמה למלך' ח' כמ"ד חל"מ
 לא יבא להפסק' ולא יקבלו ממנו' אבל כשה' פ"י פס' הכל מחמין
 על הקבלה' שהרי הפסע והסבך שורטו על הקבלה' וגם ח"ה פס' חכמה
 ל"כ' והרי בשל"מ' מגילה הכירו של הכריעו שחאה בפניהם' ופי' ח"ה
 משום דמעלי לזכירה לפי סדר הנוגן מח"כ דהפסע מעלה לזכרה' היינו
 ואזן' ומפרש עוד פסע וחקר' הפ' שהעלה לזכרה המסתעפים מה הדין
 מקובל' ואם לא רע הפסע של הקבלה זו' לא עמוד על דין המסתעף'
 משא"כ כאשר רע פסעו ש"ד' ידוע מחמרים ז' ז'ל בהר שמתח' עוד
 ל"מ ויחרון יש לזה הדעת' ככלל בחקן משלים הרבה הראה לדעת שרשים
 אחרים שח"מ מקובלים עדיין' ופי"ז יש לעמוד עליהן מחד אכרשות
 ופלפול' וידוע דח"ן דמות ב"ח ש"ן בעינים' אבל כשח"ח לדעת טעמו
 ש"ד מקובל' והי' זה הדרך לה והפלפול משל ומורה דרך לגביע פסחים
 אחרים' וממנה רע להלך בדרך סגולה עד וכן להוראה :

¶ ואחר שלמה כל ימי בהמ"ק היו מורים הכהנים והלויים כדרכם בהנהיגה
 לשפחה' והי' בטומים על אור הארון שבבהמ"ק וקדושה כב"כ שיטות
 לאמיתה ש"ח' עד שהגיע לזמן יאש' המלך' שראה שד"ך אור הארון
 ממקומו בקס"ק' וישראל יגלה משל חרמותו' ומלכה אצ"י בערים ח"ן חורה
 אור זרחה האורחה בסיפתח דשמיח' וח"ל יבד ח"י מרה האורחה לגמרי
 וח' בירו' סוטה פ"ג ה"ד' על הדבר הזה קרע יאש' ואמר עלי להקיס'
 וכתיב ב"ד ב' ויאמר יאש' המלך ללוים המכריעם לכל ישראל חת חת ארון
 הקודש בבית אשר בנה שלמה מלך ישראל ח"ן לכם משא בחקך' שמה
 שבח חת' ח' חלקיכם וחת עמו ישראל' וידוע ב"מ' יומא פ' הירלו לו טעה
 לגנו חת הארון' וחזו מוצן האורחה שמה שגנו' ופדורו זו מה היא שמה
 אבל הענין' כ"מה להבידל פלפולה ש"ח' וממנו למוד חרש' והאומר ח"ק
 מלס פוטי' מלמחמה' ודרשו בספרי' האזינ פ"ה"י ויקן פס איש שיבה' ומה
 מלמחמה עושים בני חרש הקוקיס' ביקים וחמרים בשלשלות חל"מ הכל בשר'
 במלמחמה ש"ח כו' ואחרים' בלא ידויכן כדו וחל"כ כה"ג והאורח וקיס'
 בזה וחמרו שלשה דברים הוו מתונים בדין' והעמידו תלמידים הרבה'
 ועשו סיגי לחורה' וז' הוא סיבה להבידל בפלפול והאקידה בשל"ח' ופי'
 הוו מתונים בדין' שלא חלל האורחה בשקול הדעת' אלא להטיל שפיקוח
 ולחקר ולהעמיק עד שיבא להכרעה בדורה' וגם פ"י דבוק תלמידים
 ושאלותיהם הרבה תורה וחכמה יולאת כיווה מחמיר ר"ח בחפירת ד' ז'
 ומחמיו יחר מוטל' עוד הכירו לפשות סיגים לתורה' היינו
 חממתוהו וגרות דרבנן' ופי"ו מחריבה השת' והאקידה מה דלוריתא
 ומה דרבנן' והכל ראה מארון של ישראל הוא יאש' המלך' והאור'
 שבחו חת' ח' חלקיכם' שלא ישחמח האורה ח"י' וחת עמו ישראל' שדשו
 כדת מה לפשות בדיים שח"מ מחמרים עד כה' ובחבורם רה ש"ח
 הוספם בלצר חזרת יאש' בזמנו' ש"ד דהרוס והאומר' כי לרבו לטק
 ולבכירין חרנן ש"י והדברים פתיקים' והלן לפי ח"ך האכה לאו בל"מ
 ועליו קומנו ופי' ביום הואו והבדל' השמש בלחיים והבדל' לח"ך ביום
 אור' וח' במ"ק ד' כ"ה דל"כ' זה יזמו של יאש' היינו משום שהלך להאיר
 עיני ישראל' בלוחה זו' ואלו ח' עוד' היה מרבה תורה בימיו' אבל
 ר"ב שומה ומתן אור ישראל' ולא נשתיר אלא האכה' ויש להסיף בזה
 דפי' יום אור' הוא יום הגשם' וכדל' ב"ב' ל"ג ח"ך האור ביום צב"ס
 הל"מ' בלשר הוא מקור אור הללחמ ח"י האדם' ואם כי קשה יומא דמסרח'
 כדל' בחפירת ד' ח' ב' מ"כ' ממנו יולא האור' וביורה כשהשמש זרחה
 אחר' כדל' ש"ד ב' ב' משא דבתר' משרח כהרי מסרי' והיה כשהשמש
 יורד' ואחריו מתן השמש' לא ב"ה חושלת קש' יום האמר ח' מן האור
 וזהו מלידת הכתוב' והבשחה לחרן ביום אור' בלא חת חושלת האם
 כרלוי' ולזה נמשל כל פה כרה ליעקב' אשר זממה יושע' ובל"ה היא מקור
 האור' וכן משתח אור החורה פ"י גלות הארון וישראל' גורם אור הפלפול
 ולהבידל

קדמת העמק

ה

דומה שבינו כו' . ורבה חף הוא נלחם וישב אחרו' . ואחר לרב פלא רקני לן
 טפסאי והיינו שהבינו דסכרות פשוטות של הכמי ח"י מופיל כ"פ במקום שיש
 להם בירור לפי דעתם . יוחר מאשר ימלאו המה עפי' פלפול . שאין לזה
 במיה כ"כ על האמת כמש"כ הרמב"ן בהקדמתו לס' מלחמה ה' . וע"כ
 חלקו כבוד לחמיי ח"י לסמוך למעשה עליהם . וכי"מ אלא נחזיר בידים .
 שלחו מחס וקוב לא זו מדבריהם . אמנם גם חמיי ח"י ידעו דבמקום
 שאין להם הלכה ברורה . ולכריכים נגדו מיל חמיי צבל . וכדל' בצי"ק ד' ק"א
 היות והקיסים . בזה עתקו וגם נגדו מיל חמיי צבל . וכדל' בצי"ק ד' ק"א
 בזה דרב הגאון ור' יומן . ואמר כ"י לילכו אמרי דילאון היא . טפס'
 זה הדרך . אין שום דבר בתורה שלא נוכל להקור ולעמוד על מלי הדין
 לאחמה בעזרו יח"ס . וכאשר אירע שירד ח' מחמיי ח"י ותלמודו בידו לצבל .
 ונחמסם זה האל לפלפל כאחד מהם . עשייה פרי הרבה . המסייע ל' .
 הגורן . והיינו דל' . במנחות ד' מ"ב הד משייכוו כד לחי' לצבל האי כחרי
 מין . והעשם ברור . שקבלחו עזרו לפלפל ע"ד חמיי ח"י . גם במקום
 שאין לו קבלה . והקבלה מכריע במקום שחולק עם חביריו . ואם אומר שכן
 הוא מקובל . הוורו ואזרו חס קבלה הוא נקבל . ורבי ח' בכנאות ד'
 ע"ה להיפך דמד מין דלחי להחם היו כחרי מיייה . ומטעם האמור
 שירע להשמש בגמרותיו שמה בא"י ולהוסיף על שפתו ופלפלו
 שאורגל' חממה רבה :

יב וכנסתם תלמוד צבלי פשו איתו לפלטרין גדול וזורה . אשל מלא
 כל טוב זה החורה . וכל שהפסג שולל והדעת במקום הוא יורה . וכל
 השוגה ששקדו יחס מהרה . למולח דעת חבונות ואלכה ברורה . חס
 משפיי טמוני הפלפול אשר דרכם בזה נסחרה חס בדין לטק' וסיג' דעלמח
 אחוז בדעת ירה . וזה תלוי לפי כחם של משיבי מלחמה שגרה והגאונים
 שגלו אחרי חמיי צבל מחברי התלמוד . ידעו כמה שזילים פשוטים בזה
 הפלטרין . אשר לא נסחפקו בהליכות אלו הלכות מפולס . וזה גרם שלא
 השתמשו הרבה בזה פלפול' . מנורף לזה רוב בירות ושדות שה' צבולס'
 ולא עלרו כח להפמיד חלמי דים הרבה שיהא עליהם כרס צבלס' . ותצובסם
 ה' קצרה לכל שואלם . או עפי' קבלה הידוע להם או בדרך השיי בצלחן
 קדושת חילס :

יג וה' חפץ למען דקו . לשן ברק חרבה ש"ת . ולהגדיל תורה והדירה .
 למען נחזק בחזרה ה' בגבורה . גלה כבוד החורה מצבל למדינת זרפת
 ארץ לא ראו אור הקבלה סדורה . והאורכו לעזות פתח הפלטרין עפי' עיין
 ומקירה . ינעו ומלאו סביל מדש כחמה ברה . לא שמשו לאורה עין גאון
 קדמון רב ומורה . ומחשך ואופל הוילאו שלבחה ית מאירה . על קלות
 ים התלמוד שואף זורה בגבורה . וגם פשו על קדושת הגמרא . מעטה
 חלה ומדוש ארה . והנה ח' צב"ר פ' כ"ה רעב שה' בימי דוד .
 ר"ה ור' . שש ר"ש בר"י עיקר אוחתפיה שלו לא הי' ראוי להיות
 בימי דוד כו' . אמר ר"ח רבא . משל לזנב שה' בידו קופה מלאה כוסות
 דייטרוסין בשבש שה' מבקש לתלות אה קופה ה' מביא יחד וחקקה
 ומחלה ב' . ואחר כך הי' תולה את קופתו . לפיכך לא צלו בימי צ"א
 שפופים אלא בימי צ"א גבורים שהן יבולין לעמוד בן . ר' ברבי' הי קרי
 עליהון נוהן ליטף כח . המשיל את הרעב לקופה יקרה שמכבדת את צבלי'
 לעת מלאו' . אלא שגריד להוצר בה שלא תשבר . ומוכרח לסקוד ע"ז
 ולהתבונות כמעט . דבשעה שגריד לעפוז יחד לתוחה יורה שמה אין היחד
 חזק כ"כ . מה הוא עושה . תולה עצמו על היחד תולה ואחר כך תולה
 את קופתו . והרי זה מבזה עצמו בצביל סוף הגביר לצלח בשפתו . ק'
 חרפה רעב לישראל יש בזה חס"ס . שנלכריס לבירות ומפורס עלמס לבין
 אה"ע . אבל זה גורם שימסרו גבורי ישראל להלחם מלחמות ה' . ולהתפרנס
 מן הגלל . וכדל'ת' ברכות ד' ג' ב' . עתך ישראל לריכס לפריסה כו' לנו
 ופשו יריכס בגודו . וכשמלמחם ע"ש מתגדל ומתקשר . ומדע לסיני שמים
 ישועת ה' . משא"כ חס שכן ישראל לבטח . וכסם שא"ל לנסות עצמו על
 היחד חס של שמשטר תמלה שאח חזק ויש צו כדי לתלות ולא יפול וחק'
 ולא ינעו לצבדו הקופה . כך לא צל הרעב בימי צ"א שפופים שאין יבולין
 לעמוד כלל ברעב . ולא יבא לקידוש הבס כלל . ובש"ה בא הרעב בימי .
 צ"א גבורים ויכולים לעמוד ברעב עד שנאים לידי מלחמה . אבל ר' ברכיה
 ח' דהקב"ה נוהן ליטף כח . והי' נוהן עזו לחילוחיו של דוד לעמוד ברעב .
 ולא שהיו יכולים מלד גבורתם . ובאחמה אלו הי' בא הרעב בימי שאלו הי'
 נוהן הי' כח וגבורה גם לגבוריו ומילוחיו . אלא שזל בימי דוד בזמנו . וזה
 הפנין עצמו שייך לדבר הלכה אשר המשיל חז"ל עפי' דרשת התקרא
 למרפא רעב . כדל' שבת ד' קל"ח ב' . שתידה תורה ששתמ מישאל שח'
 הנה ימים באים ונו' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם כי חס לשמוס
 דבר הי' זו הלכה . אמרו עתידה אשה שחטול ככר של תרומה כו' . וכ"א שהיו
 שבעים בלור הארון וקדושת כה"כ לא היו נלכריס להלחם מלחמות ה'
 בצלפולה ש"ת . עד שזל הרעב בימי יאשי' כמש"כ בלות ח' . ועטו
 גבורים כדכתיב והארש והמסגר אלף כלם גבורים ונו' . ומש"כ לעיל
 בשם הספרי . ובה נתגדל כבודו ית' להראות לריכס חוחו על שמתק
 החורה . וכן חמ"כ היו שבעים בכללי הלל שלמד מדות פד שאורגט
 כחם בימי האמוראים והארכו לפלפל צפי' המשנה . ולהגדיל תורה בחממה
 התלמוד . וכן אחר שנסחם התלמוד . והיו הגאונים שבעים בקבלתם בכמה
 עניינים בסוגית הש"ס . ואח"כ נתגלגל לחמיי חו' שהארכו לפלפל ולהגדיל
 תורה

ולהגדיל תורה בכל תפיסת ישראל וע"ז אנו יכולים להמשיל יומא דשיבא כוליה
 שמשא' כדל' ביומא ד' כ"ה ב' . ראוי . בזה שגדף אור החורה בירו'
 שה' זורה כמש' בגבורתו . נעשה כל העולם שמשא' . בכל מקום שר"ח
 של הלכה בשלפול וסקירה זורה אור החורה . ואם שאינו בהגלות כ"כ כמו
 בירו' בזמנה ונחה בימי יאשי' המלך כשהכל נגס . והי' אור יאשי' המלך
 לתופלת גדול . אבל תחייס בו והתכתיף לארץ ונו' . ולא זכינו לתופלת הנגס
 כדל' וכן הספידו שם על ר' יומן דבימיו נחשך ג"כ העולם מדעת החנאים
 אשר צבזה הרבה מדעת הדור שאחריהם . כדל' בעירובין ד' ג' ח' דלר"י
 לכן של ראשונים פתחו של אולם וכו' ואלו כמלא נקב מחט סידקיה . וכמו
 שהאר עליהם העת במוזר ריחי וטעם הפירות כדל' בירושלמי פיהא פ"ד
 חר"י יפה סיפסיף שאלנו בילדותנו מאפסוקין שאכלנו ביקוחינו . כך
 הארע מה הדעת . ובה אור של ר' יומן ופי' המשניות ועשה תלמוד ירו' .
 אבל לא זכינו לאורו שיגמור כידוע שלא נמר את התלמוד :

יד וכשנאו לצבל היו נלכריס עוד יותר להוצר בצוהרת יאשי' המלך שלא
 לבורות כ' חס עפי' חקירה והכרעה ולעמוד על עמק הדין מהלכה
 המקובלת לשאין מקובל כמו שהורה שלמה המלך . והטעם משום דכח"י הי'
 עדיין זכות ח"י גורם לעמוד על אור ההוראה במשפט עיין . משא"כ צבל .
 וכדל' בחדר"ג פכ"ח ר"ח אין לך חבה כאהבה של תורה . ואין לך חמה
 בחממה של ח"י . וביקרא רבא פ"ג . וזהב הארץ היאה טוב . מלמד שאין
 תורה כחממה . ויחזיק חממה כחממה ח"י ועוד בחדר"ג רש"ל ח"מ חס הד' .
 ויחזיק יחז' ח"ל . וכן ס' . ובסנהדרין ד' כ"ד ח' במחשכים הישיבי כדל'
 שולס אמר ר' ירמיה זה למודה של צבל . ולא שגינו ח"ו תלמוד צבלי . אלא
 הי' כאשר צבל הוא מולח חסיכה שאין צה אור חורה בעלם כלל . רק עי'
 שחוקה גדולה של הפלפול דא"ס צבלי יח' מאור גם במחשכים . להוילח
 אור ההוראה . ומש"ה ח' שם עוד חמ' צבל חר"י . בלולה במקרא צלולה
 במשנה צלולה בגמרא . אלא שהארכו להעמיק כ"כ ולהתקפ על כל חלקי
 החורה עד ש"אל המכוון . אבל ממילא זכו להגדיל תורה ולעשות חזק'
 גדולה מאור החורה . והי' דומה למה שהמשילו במדש קבלת ונכס לפלטרין
 של הרבה חדרים . וח"י ללח' . ולרין לקשיר חבל בחבל כו' . והנה מי שיש
 בידו אור המחיר דק הפתח ח"ל להתייגע כ"כ . ובמעט משום והשחלות
 יאל לאור הפתח . אבל ח"כ לא יתחסס לעמוד על חממה אוחו פלטרין .
 משא"כ מי שאין לו כר' . וח"י ללח' כ"כ בהשחלות וההבונות על חממה
 הפלטרין . וגם נכסל כל פד כלבסיף כשעומד על הפתח . מולח אור גדול
 של חממה בגמ' . יותר מן הראשון . כך חמיי ח"י אור הזכות הי' המלך
 לפניהם . ע"כ לא נלכרו כ"כ להתייגע . משא"כ חמיי צבל . ולא מלאו
 אור ההוראה עד שתייגעו הרבה . וגם נכסלו בהוראות כ"ס כמורגל
 ש"ס צבלי דברים שאחמתי לפריכס טעות הן בדי' . ורש"ו בניטין ד' מ"ג
 והמסקלה החלח ח"י אין חרם עומד על ד"ח אלא ח"כ נכסל בה . אבל כשיאלו
 לאור הארעה עפי' רוב החבונות היו בלור גדול . וע"ז כתיב בישע' . כ"ע'
 ושמשו ציוס הוא החתרים דברי ספר . מאופל ומחושך עיני עורים
 תרמינה . ראוי דוקא מאופל ומחושך ימו אור השכל האמיתי . בעמקה
 חממה החורה יוחר מאשר חיס יושבים בחושך כ"כ :

יז וכשעלה עזרמ מצבל ובה לבהמ"ק . שוב לא הי' נלכריס כ"כ לצל למדה
 זו של הפלפול ממשס האמור . וכשזל דבר הקשה בכל ח"י הלא שלחו
 לבהמ"ק ה' מספיק אור הבה"כ . עד שנתמעט כח הפלפול . וכאשר גרמו
 הצונות צבית שני ולא הספיק זכות בהמ"ק להארת פנים . וגם הבה"ג לא
 הי' כדל' ידוע . וכשזל זה נכשול שנתחמה תורה מישאל על ששלה
 אל מצבל ויסדה כדל' בסוכה ד' כ' . והיינו עפי' דרכים שאורגל ללמוד
 צבלי' וגם הוא נקרא מחוקק כדל' בסנהדרין ד' ד' ומחוקק מבין רגליו אלו
 בני בניו של הלל שלמדן תורה ברבים . ועפי' חקירה בקבלות וגמרות
 שגד טה' העלה שבע מדות שהחורה נדרשה בהם כדל'תח' בחוספח
 שמהדן פיק' ז' . והנה נעשו כאפיק מים בהתגברס . שטף וטלה על כל
 ספיקות לפי גדולת דורם . והיא שעתמה לרס להקים עולה של תורה בעזר
 לרס' ובשעת דק חו מוראות במרצ פלפולה ש"ח הודם והדרס . עד שנסחם
 המשנה עפי' זה הדרך בימי רבי גאון ישראל ואורס' . ואפי"פ שזל הלל וקבע
 מדות אלו . לא נשחנו דברי הלמוד של מדינה ומדינה . ומטעם זאה על
 יאלח חמיי ח"י למדים כ"ל צפי' . ועיקר שקידחם לקבוע הלכה פסוקה
 ודיפתח צפי' המשנה מחירה להם כאבוקה . ובצווא דבר חדש במעט
 פלפל להדיק' . להאלכה אשר הי' כבר לפניהם כחוקה . ולא כח חמיי צבל
 עיקר שקידחם לפלפל ולחדד ח"ס יחד . פי רעהו ובחשך אין הכמות שוות
 עד שפעם הוילח זה נחלים מסלע המחלוקת . ופעם זה עמד על השוקת
 ולדקחם שמתחם להדות על האמת . וחללית הגרלה היא ההוראה והיא
 החותמתו בצבלי' זה נהנו אהבה וכבוד זה לזה קרין רב ומורה כדל' צב"מ
 שלה פק' ב' ח"ח שצבזל עומדים זה מפי זה כו' :

יח ולא נעלם מהמיי צבל עקשה לסמוך על הכרעה הפלפול אחר . וזה
 ידוע דמי שהוא מפלפל ודרכו לשדד המקור בעיין . קשה עליו להפנת
 לסקירה על גמרא וקבלה בהלכות פסוקות . וכבר מורגל הוא שלא לקבוע
 כדכתיב ח' חס עפי' דעת מקורו של אוחו הלכה . ועל מה ארני זה הגמרא
 הטעמו מדור אשר לפנים . וחולי יש עוד מקום לנסות או להגיע ולהוסיף בה
 דבר . ואורגלו שלא להוילח דבר כי חס מהוך חממה הספיקות ולכריס
 ולנכס' . וכדל' ביומא ד' ג' דל' ר' ימי' לרבא משום דיתביתו בחחרח

[*] [שאלות] גיבור א

קדמת העמק

חורה בפירושם והיות הרבה - ואילו היו הראשונים לריכס היו גם הם משתמשים וזאים לירי זו המרה - בעור הגולר תעודה:

יד וכתוב קבלתו - אל תאמר מה ה' שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחממה שאלת ע"ו: טובה החמה עם נחלה יותר לראי השמש - כי בלל החממה בלל הכסף ויהרון דעת החממה תמי' בעלי' הבאור - הוהיר האדם ברוח'ק את המלעניס מדרך התמודד היא חממה הפלול - ובימים הראשונים לא השתמשו בזה הדרך ונ"כ גיישו להוראה כחורה שאח התכלית ללמוד ע"מ לשפות - אך לא לך להלפני - שאלו היית חכם בקבלה - לדעת מקור ההוראה כמו הראשונים - ה' לך מקום לדעת בלחמת הבין כל זה היסוד - חבל הרי לא מחממה שאלת ע"ו - כי אם משום שאין לך יד וגם באוראה - ולבך גם לומר שאלו בלל האוראה לידך - היית מורה הלכה בלל לפלול - וה אינו אלא שטות וגסות הרוח - דעאחר שאין לנו ידיעת ביה רב איש מפי איש שיפת הלכה ברורה - ע"כ לריך אחת לבא וללוח מים עמוקים בחקירה - הן אחת טובה חממה עם נחלה - והיא יותר טובה חממה שחיה בלל בנחלה היית הקבלה - מחממה שחיה על ידי פלפול - שהוא בלי הכרעה ובחיה כ"כ כמס"כ לפיל בשם הרמב"ן - ויותר לראי השמש - השמש הוא מקור האור - ואור החורה נמשל בה [כדכתיב כי שמש ומנן ה' ילקים קו וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים - פירושו דהחמה מטיל כבוד וכן על כל טרה - אבל גם אין נסחר משגיפותה - ולרך למתן ומחמה - כן אור החמה מטיל קו וכבוד על שוקר' כדאי' בט"ג ד' ג' כל הלמוד חורה בליה חוט של חסד משוך עליו ביום - ובס"ר פ' ל"ח ח' ודדתי' לא חכר כבוד עד שכל לפתחיל הוא יעבן לפי שיגע בחורה - אבל כמ"כ ח' צומת ד' ע"כ ד' לא זכה מלפחו - לו טרפחו למיחה - אבל האלך בתמים נהגה לאורה תמיד - והיינו כי שמש ומנן ה' אלהים - ומפרש דמן וכבוד יתן ה' - וגם לא ימנע טוב להולכים בתמים] וקאמר דמי שרואה מקור נחלה זו - על מה הוא מקובל כן מילתו בטעמא - זה העוב שאין למעלה הימנו - וכמס"כ לפיל דזו חממה שלמה המך - ומפרש עוד כי בלל וגו' - וכמו אל הכסף - הכל משכילים שיותר טוב כשבא בירושא - משאח נרך לעמל ורעות רוח - מיה בלל ח' יותר טוב כשבא בשקידת המסחר - שהיא מלמדת עמל ד"ל יותר מכסף הבא בנחלה - ואם בלחמה מי שיש לו כסף בנחלה עמל לעמוד על דעת המחממי - שהכסף עלמו מרגילוח לבא לבי קך - חווי' עבדי סרסרוחא - חמק לא הרבה יחממו בכספם - ולא כן החממה בשם היא ג"כ בזה הלך יותר טוב חממה הבא בשקידת העיון שהיא מלמדת דעת האוראה בכל ספק - יותר מחממה הבא בקבלה - מכ"מ מי שיש לו חממה בנחלה עלול יותר לעמוד על דעת האוראה עפ"י שהיא מרגילוח לעמוד ג"כ על כבוד הספיקות בדרך ישר - וזה דקאמר כי בלל החממה בלל הכסף - כבוד ותכלית שיהיה שוב ל"א לפי ערנו - זה למון הגשע עפ"י הלכה ברורה - וזה למון הגוף עפ"י מסחור - ויהרון דעת החממה תמי' בעליה - החממה עלולה יותר להביע לתכלית הגרלה לה - משאכף עלול להביע לתכלית הגרלה לה - חמם הדבר מובין כי לא יחכם הפעיר אם ישאל על העיר - מדוע משתדל בחריעות המסחור כ"כ יותר ממנו - וכך אין לשאל מדוע עמי' אלו נשחו בחריעות הלמוד יותר מימים הראשונים - וזו סגמיה היו עשירים בקבלה ובאור הכסף בחיזה חופן שהוא כמו שג"רנו - משא"כ ימים אלו שרעבים לדבר ה' זה הלכה - עוד זאת - כמו שכתבתי סטס ושמן הפירות בדורות מאוחרים - וכדתקן שלהי מ' סיטה רש"ל ח' סטרה נטלה השמש ואח הריח וכן הרבה עס - ובשכל זה לריכס להמתיק חיי האדם בחריעות ותחבולות - כן חסידות ותמימות של דורות הראשונים עזר הרבה לבין אל האדם בלי רב העיון והיגיעה - וכדלית' במ' ברכות ירושלמי פ"ה חסידים הראשונים היו שוהין כו' אימתי עושקין בחורה אימתי טוסקין במלחכתן - ארי' בר"ל על ידי שהיו חסידים היתה ברכה נתנית בחריותן ברכה ריחית במלחכתן וכו' ברכה בשקיתן שהיו מלית' להביע לתכלית הגרלה במשע יגיעה - ובשבת ד' קל"ד ב' ח' דאמר רבא אלא בדי הניממא דסבי למה לי - הרי שהבין דבשכלי שהמה בדורות הקודמים לו - מוכשרים יותר לבין אל האמת - והיינו משום קדושתן וחסידותן וכדלית' בצרכות ד' כ' ח' דל"ל ר"פ לאבני מ"ש ראשונים כו' ח"ל קמאי מסרי נפשייהו לקדושת השם כו' - וכך הוא המדה בכל סדרי הלמוד - בכל מחלפות עתים הללו שזכרנו כמה שקדם :

מן וכמו שכתבנו בזהו י"א - דחממי בכל ידעו להוקיר קבלת חממי ח"י - קך ידעו חממי הו' ומלפת הגאונים שרלו אור הקבלה - ובכ"פ נהגו גם המה מפני קדושת דביהם של הגאונים - ואמרו שהם דברי קבלה חמם מרוב הרגל לעמוד על החקירה - לבס לא נכון עמם בהלגט נמורה ולא נחמי חיתון בכל דבר שלא מלאו את הפתח והאורה - והרי את רוחם נאון יעקב ר"ח ז"ל שלטנין עדות אשה - שראה במחצתו הגדולה להחיר חמר ג' ימים ע"י אכרת נוח שלם - ומבואר בספ"י שסומך עלמו על דקדוק קל בלשון בה"ג - ולפיין חללות יוס ראשון אגראה להם לפי דרכם שהוא מדרבנן - דמה דברי בה"ג בגילא דחיתותא דסגי נהור הוה כו' - ועל רבינו בעל השאלחות כ' בספ"י שהוא ראש לגאונים - ולפיין דבר שא"מ דמו דברי רביט בשבת ד' ק"ד כבד בי רב דחי' ולא שמו לב ליישב דברי אור טולס - אשר אין דבר ממנו נעלם - וכבר הוהית לדעת בספ"י ק"ה בס"ד אשר שיטת הערך בס"ד ולא יחיה לי' מדברי רבינו נגזרים - ודבריהם מאירים מעמקם כשטורים - גם מאור עינו הרמב"ן ז"ל אשר מסר נפשו על

דברי הגאונים - ובכל כיו' עמל ליישבם - בכ"ו באשר לא ה' לו בלל דבריהם - משהם אלא מפי חכמים - וגם הוא חכם בפלפול ש"ה סוף מחממי הו' אמורים והאלמדים - לכן כמה שאינו בדבריהם כ"כ מסתק וילא ה' משה דברי הגאונים לדעתו הגדולה - והוביל החלכות לשונם ולפי הרי"ף לדרכו הסלולה - לא כן ראשון להוראה הרמב"ם ז"ל אור הגולה - הוא למד מרבו מאביו רבינו מיימון והר"י מיגש קבלת הגאונים ונירסותיהם מלה במלה - המרומז בספרו של רבינו ובה"ו ואחריהם בספר הרי"ף על סדר נכון ועטלה - וידע רמיותיו ושקיותיו הכל בקבלה - לבד שיד ה' עליו נגלה להאיח מחמלומות אומר סלה - ובכ"מ שבאורים ז"ל מחולקים והאמת נשלח דעתו הרחבה מני ים סמכתאו לברור סולה מסתול' וללוח בעין יפה מי הוא בא מחממי מכות - ודעת לבדן מל - דכמו דהביריות דח"כ וספרי - ומכילתא צילי משולס מחורה שכתב לתורה שפ"פ שפ"פ בתשניתיו - ומכ"מ יש הרבה ביריות שהלמוד נטה מהם כמבואר אלו בבאור הספרי בס"ד - ואומרים אלו שהכמי החלמוד ידעו בקבלה שיש חלוקה בזה הפרט - וזהו שומטין שאמר בהלכה - קך אפי' מספרי רבינו ובה"ו והרי"ף הם היו שציל משילס להרמב"ם ז"ל מהחלמוד לפסק הלכה למשעם - מכ"מ יש הרבה פיסקי דינים - שגקה מהם - ואומרים אלו - שיעש בקבלה שם נאון חולק עליהם - וזהו שומטין שאמר בהלכה :

מן והנה רבותיו האחרונים ז"ל - הביטו אחרי משה הוא הרמב"ם ז"ל בעין יפה ובכל חפן רלו לעמוד על דעתו - בכ"מ שאגבדו סליחמו מחממי הסוגי' כפי המורגל בפרס"י וכו' וס"מ - וכבר ידעו י"ח בהלכה - וכתב בשפת שבתו האלה - והקפס עלמו לדבר ה' ה' הלכה בשמר המל' - וכתב העיון עליו ה' בהלכה - ולא נעלם ממנו דבר ולא ח"ד מהחלמדים ומכ"מ משין ומקור אשר דלה - ע"כ מלאו טלמם ממוייבים לטוחו דעתו עפ"י דקדוקים והויות חם משע ואם הרבה כפי כמו על המפיין - ועל שם לו מוח בקדקדו - ודעת יורה הדרו והדו - וזה כי לא ח' עפ"י בכמה הבא מפלפולים - גאון הוראה יסוג אחור ממסוליס - וגם כי לא כלה חלק פלפולי רבותיו בעלי החוס' ז"ל אשר המה היו חפשים - ואין דבר לפיכס למעקס - שיכריחם לטוח מדרכים מפלפוליס - וכן מלכס ילאו הדברים כבושים - למלאו פי' והוראה לאמיה ש"ה אשר המה מבקשים - ודעת אלכיס אשר ממטמויט מחפשים - משא"כ מי שמגביה טוף לעמוד ע"ד הרמב"ם ז"ל לבו בל עמו להיות חופש - בלתי כרע תחת חסיר ברטון למלאו התכלית בחפש מחופש - ומשפיל לפלוח אל הכר בשאס נפש - [פ' סרך סרך לפס] ומעביר הרך מנגד עיניו שלא יחוו ישרות ולא ידעו כפש - ע"כ אין דרך יכונה - להלך את הארץ כי חם מפיקרא דרינא - דפי' הסוגי' היה לפיז משונה - מיידיעת ביה רבותיו וע"פ נוסחא סוגה בשופט - וכן האמת החוק האור - שליעה ברורה - חמם טוב לפיכס לרחות את השמש מקור האור כדרך הגלח האון לשמט מנשים זמרי'ודוחק עלמו להשיע גם את פיו לרחות פייס של אותו טרה - והנה מפרשי הרמב"ם מ"כ ושאר חחי' השמש - לא עמדו לדקוק בספקן של גאורי קדמתי בה"ג ושאלחות - עד שבבטק הגדול מרן הב"מ וב"כ - כ' בצד"ה ה' מקולוח כי עפ"י מקרה בא לפיז ח' והשאלחות ומלא דבר ח' - וכן בש"ת גאורי בתרתי ז"ל לא נמלאו בדברים דקדוק דברי ג"י חם ועיר שס וזעיר שס' ואין עליהם ח"י חס - כי התלכה ה' מרובה לכ"א במקום קדש - גם אור הדפוס לא מרן לו לפי לרכס ושמש - ותלמידיהם הגאונים ז"ל אולי בתר יריס - ולמנו לקוקר בש"ס לפי המורגל בפרס"י ושאר מפרשים ידועים - ועליהם הסבו חידוש - וכמלאו ח"זה חידוש בספרי ג"ק ה' כמילא דודאס במקומ'ו שאין רגל דש :

ין ואלי הפני בתומי הלכתי בימי הגאונים - לחקיר דעת יחול אשר בתלמוד משוורים - ולפי השקפה במקרא חין הדברים כ"כ מאירים - וינעתי הרבה במכילתא ות"כ ספרי ראשי המקורים - ומשם בארה לשפת חממי החלמוד הן המה הגבורים - ומלחתי טטס בעזרת סתוק חף לראין מוכשרים - וכחבתי על ספר חבור על ספרי מדרש במדבר וחלה הדברים אשר הליכות זה התנא קלרים - ומשם בארה כמה ביריות במכילתא ות"כ אשר לא באו עליהם התבארים - הלא הוא כמוס שמדי לפת מלאו בעזרת יולר אורים - להאיחם לדפס ולהכריסם לשערים - ומזה למדה למלאו דרך לדעת ראשי המורים - לדלות שחק מים חיים ממקור למ שמש נגזרים - ולהבין פסקי ראשונים המבוארים - ממקור ספרי רבינו ובה"ג ורי"ף הקלרים וממותי לחיתי אור בפנינים משוורים - וה' יד לי' בגבורים - להלוח כי להם שיטות חדשות מאירים - ועפ"י גאורי' בפלפולי חממי הו' ורמב"ן המלמדים והמורים - השחי לקמחא לפלפול ולהראות לשרים - יפי' של נוסחא קדומה והשיטה יסוב עליו מקדמוני דור דורים ולא אחברך בלבדי כי כל אשר העליתי המה כספרי נגזרים - או גם לפש קמתי הקלרים - ודעו סובל כונה לחרת מאחרים - חלילה לעולות עפ"י מדרש במדבר וחלה הדברים הטעות מו'ו' בלי שערים - ומשה רבינו לימד הלכה לדורות שלא רה' של טעות מצפריס - כדליתא בויקרא רבה פ' י"ג הויח כרוז לכל המחמה ואמר חרי שיעיחי את ההלכה וההרן אחי בא ולימד לי ולא טעה כן אלא ללמד לאחרים - אך וזה עמדי אשר מי יבא לקפחי לגורים - במקום אשר נשחלי אלהים שאלתי והנשחתי ראשי בין הארים - ואמר ח' משש לקבלה רבינו והיא תכריע למישרים - ואם יבא לפרש דברי רבינו בדרכים אחרים - חיתי לי' דלניח חספא למשח מרגיחא טבא לתורים - מי' ומיטייהו חס"י

הסתייג שמתחל דרבינו להוליא לבידוריס - ולא יהי דעת רבינו אור עולם
 כדש במסחרים ויגדיל מלחמחה של תורה בשעריים ויסקילו חכמים וסופרים -
 כי קולר דברי ראשונים המה כוכבים מזהירים : ולא זו בלבד אשר נר חכמה
 אדם אחר חופש כל טעות ממסמונים - אף המחבר עלמו חוזר בו בכל
 יום מאשר לפנים הן בד"א כדאי' ביר' נדרים פר"ח התהות מלוי' - הן בד"ה
 כדאי' בסנהדרין ד' ל"ד א' למחר חזי טעמא אחרינא - וכד' ל"ה לבא
 דחיגי חיגי והרי חן ק' מתברו שלא הגיה ספרו - וגם רבינו הגיה כ"פ
 בד"א ע"ה פחה העמק אות ב' ולא עשה סניגרון לדברו - ומה אחי חלוש
 הדעות משיקרו' ואשר בניתי המול רובי היום לסותרו' וכפה קרוב שאוסף
 דבר למחר מה שאני היום גומרו - ואחר שכן אומר אני טוב לבד כי יש
 עול מרישה בצעורו - להיות אף חורש חורט ועמל בידול פרי עמלו ולא
 קולרו' רובי שלא להוליא חיבורו - עד זקנה ושיבה שיחיישב דעותיו ויטמדו
 על ברורו - כל אשר נכחו להאיר נרו - וכתיב (משלי כ') מחרק על לא יחרוש
 ואל בקיר וחין - ולא בא החכם ברוה"ק להגיד מה שחיוקות יודעים אלא
 להבין משל ומליטה - וכפרש"י דקאי על החורה - וכבר המשיל יגיפה ועמלה
 של חורה ללחם וכדאי' בחגיגה ד' י"ד עה"פ לנו לחמו בלחמי - והמשיל בזה
 הכתוב עמל חורה בימי חורש ש"א לחרישה - וישוב דעתו להגות לאחרים
 חוש' לקצירה - ואמר אם לא יטמול בעיון בחורף - ואל בקנותו דברים
 ברורים וחין - ומעמה עליו להשיל כשם שלא ילח עבודה הארישה בימי
 זקנה - כאשר כותו חלושים ולא יעדר היטב - כך לא יסכן אדם לקור
 בימי חסרו - באופן שלא יוכל עוד להקן ולהצניח בצדל' עיון - וערי ען
 פנים הרבה והעטטה' עיקר טעמה וריחה כהיא ביטולה ולא פנה - עוד
 אלא כי לא חסרה אשר כמה היוות ופלוסלים ימלאו שכבר קדמוני מחברים -
 ארש לפת כחאח עם ה' מפבירים - והדבה מלוי' בין תלמידים וחברים -
 ונאים גם לען חושדי' ככשרים ואני מרוב טרדתי לא יכולתי לחפש בספרים -
 אלה בליה מקומות אשר נפתחו לפני ורשמתי אללי כי עם נמלאו אלה
 הדברים וככ"מ לא עמד האטה ומשנה ראשונה לא זזה כאשר היו מסודרים
 ובגדיל כל אלה לא החלפתי בדעתי להדסים זה הספר - כאשר ק' כמות
 עמדי חיבורי על הספרי - הקודם בזמן ובטמל בני הגעורים - אך כאשר
 מסרתי זה החבור לבני הרב מ' רייים צפרלין שי' להגיה ולהוסיף בו לקח
 כיד ה' הסובה עליו ואחר שעמל בו והעתיקו וירש שלחו בחורה פ"י מיוחד
 ומאד כל הכתבים כאחד - ומשתי שלא יגישו ליד מי ויפשה מה שלבו חפץ
 בהם - פ"כ לא החמהמתי עוד - ואני חפלה לאל הגומר עלי שלא ימנע
 ממני דבר אמת השוקתי מעודי כי אחת ה' כאשר חפלת עשית עמדי
 וע"ד הגמלא בספרים' מוכרחני להגיד לאדם מישרים - [כמאמרם ז"ל ברכות
 ד' ל"א - ובספרו של רבינו בס' מ' מבוארים] - אשר מעיד אני עלי שז"א
 כי מלבי ילאו נגזרים :

כי חביטה במכוכי - וארע כי נבער מדעת הגני - גם דלותי מעוני - דלו
 למחס פני - אך זכות אבותי הנדיקים הביאני - אל בית הקלמוד הגדול בית
 מלוי - מקור ששור - בה כל מעיני - היא ד"א של הלכה אשר נוסדה לתורה
 ולתעודה - ע"י הגאון הגדול אביר הרועים עין הפדה אדמו"ר ומ"א
 מ' רייים ז"ל בוולאוין ואחריו קם לעודה בנו חותני אדמו"ר הגאון
 שאר ישראל בודהרי"צ ז"ל - ואחריו חמד הודה - מר גיסי הגאון מריף
 ובקי מ' אליעזר יצחק ז"ל - היא הבאר חפרה שרי האלקים ושרי
 החורה - כרוה נדיבי עם ה' משחחפים בשכרה - אלו במחוקק להגיד
 מלחמחה ש"ה שפעה - ואלו במשענותם בלב מדינה וברה - ומאל חסדה
 ואלה לאורה - ממחרים המונים חברים ותלמידים שוקדי חורה - המה בחמו
 כי מימי' מלתימים גם לשקידה יחירה - גם לעיון ישרה - איש לפי פעלו
 בשקידה להחגברה - ואיש לפי מהללו בקרב חכמים אריות שבחבורה -
 רבים שחו והצבו כדי מדחס במשורה וילאו מורי הארלות לחיות דגן בחלמוד
 ובסברא ואני לא מנעתי א"ע מדקדוק חברים ופלוס התלמיד' להתחברה -
 חדשים לבקרים זה יולא וזה נכנס לגמרא' ככח כל אלו עשיתי ידים - ולעשות
 חוש' כפלים - ולקבל מטע מטע עד מלא חפסים - וסלותי שגיל בביטה
 ועיון לא פסח ולא שחיס - בספרו של גאונים קדמונים המה אור פנים -
 גם זכות רבינו ז"ל עמדה לי לתמוך יסודותי הרפים - והגני מוליא לאור
 באור ספרו לפני רובני משפחים :

וְאֵיךְ צִבְרֵי פִעֵד - על הא דמתיב ויאמר יעקב לחמו - כמה אחי הוי לי
 כ' אר"י לבש אדם לבוש של חביו ה"ה כי"ב - ומש"ה קרא יעקב
 לבני אחים שנשחחפו עמו כו' - חודה לה' שוכני לבנים לא יצאו להגיד
 מלחמקה של תורה שפעה - הן המה היו עמדי בעבודה תמה א' לעורה -
 הוא בני הרב מ' רייים ברלין שי' מק"ק שקלאוו לקח טעם
 קונטרסים אלו להגיסם ולסקל שיחות הבא בהשגרה גם הוא חכם וזאסוף
 לקח משלו בדקדוק לשון רבינו וכונתו להאירה - ויחר ממנה שדמם בשש
 הרבה גאדו בהובלת הדך בחורה - ורק מטע אשר מלאו עמדי פ"י
 מכתבים וכדומה פ"ש בלו בהגהת מהר"ח הכרה - אף הוא קצב לו עם
 הפמק שאלה שמו יסוה לו להיות מקרא - וגם אחי הרב מ'
 רפאל שי' בגאון מהר"א ליב שפירא ז"ל אב"ד דק"ק קאוונא
 הוא יושב עמדי בחברה - כמו יפה בחורה ודעתו ברה - להחייב שש
 בעמק הלכה ולברה - וגם הוא אוסף כמה הגהות ברוב חקירה - ה'
 עליהם יחיו דגן בישראל בצורה של חורה - ויפרש כגן פרי' ארע ברוב
 ה' אנשים של טרה - וחרם בין לבמן בכל חוש' ויראת ה' סכורה - ומסד ה'
 ממנו לא ימעד - לבד חיילים לעד' ודבריו היו נאמרים בבתי ועד - וזכה
 לאור פני מלך חיים גם בשולם המעשה גם לחיי עד - כנפש המתחייב לפני
 המן סופרי ישראל נרעד - הטמום בעבודה רבה - כל ישי וכל חפלי בה -

נפתלי צבי יהודה בא"א טה' יעקב ברלין נ"י